PRAŠKI KOMUNIKE

KA EVROPSKOM PODRUČJU VISOKOŠKOLSKOG OBRAZOVANjA

Komunike sastanka evropskih ministara visokoškolskog obrazovanja

Prag, 19. maj 2001.

Dvije godine nakon potpisivanja Bolonjske deklaracije i tri godine nakon Sorbonske deklaracije, evropski ministri visokoškolskog obrazovanja, koji predstavljaju 32 zemlje potpisnice, sastali su se u Pragu kako bi se osvrnuli na ostvareni progres i odredili pravce i prioritete za naredne godine procesa. Ministri su ponovo potvrdili svoju privrženost cilju uspostavljanja Evropskog područja visokoškolskog obrazovanja do 2010. godine. Izbor Praga za održavanje ovog sastanka je simbol njihove volje da u proces uključe cijelu Evropu u svjetlu proširenja Evropske unije.

Ministri su pozdravili i osvrnuli se na izvještaj "Promoviranje Bolonjskog procesa" koji je Grupa za praćenje naručila i ustanovila da su ciljevi postavljeni Bolonjskom deklaracijom široko prihvaćeni i da se koriste kao osnova za razvoj visokoškolskog obrazovanja od većine potpisnica, kao i univerziteta i drugih visokoškolskih obrazovnih institucija. Ministri su ponovo potvrdili da se napori na stimuliranju mobilnosti moraju nastaviti da se studentima, nastavnicima, naučnim radnicima i administrativnom osoblju omogući korist od bogatstva Evropskog područja visokoškolskog obrazovanja, uključujući njegove demokratske vrijednosti, raznovrsnost kultura i jezika i raznovrsnost visokoškolskih obrazovnih sistema.

Ministri su se osvrnuli na Konvenciju o evropskim institucijama visokoškolskog obrazovanja održanu u Salamanki od 29. do 30. marta/ožujka i preporuke konvencije evropskih studenata, održane u Geteborgu od 24. do 25. marta/ožujka, i cijenili aktivnu uključenost Asocijacije evropskih univerziteta (EUA) i Nacionalnih unija studenata u Evropi (ESIB) u Bolonjskom procesu. Dalje su se osvrnuli i uvažili mnoge druge inicijative za dalje promoviranje procesa. Ministri su se osvrnuli i na konstruktivnu pomoć Evropske komisije.

Ministri su primijetili da se aktivnostima preporučenim u Deklaraciji, koje se odnose na strukturu stupnjeva, intenzivno i široko bavi u većini zemalja. Naročito su cijenili kako napreduje rad na osiguranju kvaliteta. Ministri su priznali potrebu za saradnjom na prihvatanju izazova nastalim transnacionalnim obrazovanjem. Priznali su i potrebu za perspektivom obrazovanja kao učenja tokom cijelog života.

DALjE AKCIJE PO ŠEST CILjEVA BOLONjSKOG PROCESA

Kao što predviđa Bolonjska deklatracija, ministri su ustvrdili da je izgradnja Evropskog područja visokoškolskog obrazovanja uvjet jačanja atraktivnosti i konkurentnosti institucija visokoškolskog obrazovanja u Evropi. Podržali su ideju da visokoškolsko obrazovanje treba smatrati javnim dobrom i da jeste i da će ostati javna odgovornost (propisi itd.), i da su studenti puni članovi visokoškolske obrazovne zajednice. S tog stanovišta, ministri su na slijedeći način komentirali dalji proces:

Usvajanje lako razumljivih i uporedivih akademskih stupnjeva
Ministri su snažno podstakli univerzitete i druge institucije visokoškolskog obrazovanja da potpuno iskoriste prednost postojećih nacionalnih zakonskih propisa i evropske instrumente čiji je cilj olakšati akademsko i profesionalno priznavanje kursnih /studijskih/ jedinica, akademskih diploma /stupnjeva/ i drugih dodjela, tako da građani mogu djelotvorno koristiti svoje kvalifikacije, sposobnosti i vještine širom Evropskog područja visokoškolskog obrazovanja.
Ministri su pozvali postojeće organizacije i mreže, kao što su NARIC i ENIC, da promoviraju, na institucionalnom, nacionalnom i evropskom nivou, jednostavno, djelotvorno i pošteno priznavanje koje će odražavati osnovnu raznovrsnost kvalifikacija.

Usvajanje sistema koji se suštinski zasniva na dva glavna ciklusa
Ministri su sa zadovoljstvom primijetitli da se radi i raspravlja o cilju strukture akademskih stupnjeva /diploma/ koja se zasniva na dva glavna ciklusa, artikulirajući visokoškolsko obrazovanje na dodiplomskim i postdiplomskim studijama. Neke su zemlje već usvojile ovu strukturu i još nekoliko drugih je razmatra s velikim interesovanjem. Važno je primijetiti da se u mnogim zemljama univerzitetska diploma o završenom studiju i postdiplomskom stupnju, ili uporedivi stupnjevi od dva

ciklusa, mogu steći na univerzitetima, kao i na drugim institucijama visokoškolskog obrazovanja. Programi koji vode do diplome /stupnja/ mogu, i zaista bi trebalo da imaju različite orijentacije i razne profile kako bi mogli prihvatiti raznovrsnost pojedinca, akademske potrebe i potrebe tržišta rada, kao što je zaključeno na seminaru u Helsinkiju o stupnjevima nivoa univerzitetske diplome (februar/veljača 2001.).

Uvođenje sistema kredita
Ministri su naglasili da je za veću fleksibilnost u procesima učenja i kvalificiranja neophodno usvajanje zajedničkih kamena temeljaca kvalifikacija, podržano sistemom kredita, kao što je ECTS ili neki drugi koji je kompatibilan sa ECTES-om, što pruža funkcije transfera i akumulacije kredita. Sa uzajamno priznatim sistemima osiguranja kvaliteta ti aranžmani će olakšati pristup studenata evropskom tržištu rada i pojačati kompatibilnost, atraktivnost i konkurentnost evropskog visokoškolskog obrazovanja. Generalizirana upotreba tog kreditnog sistema i dodatka diplomi će stimulirati progres u ovom pravcu.

Promoviranje mobilnosti
Ministri su ponovo potvrdili da je cilj poboljšanja mobilnosti studenata, nastavnika, naučnih radnika i administrativnog osoblja kako je dato u Bolonjskoj deklaraciji od najveće važnosti. Prema tome, oni su potvrdili svoju obavezu da će nastaviti sa ukljanjanjem svih prepreka slobodnom kretanju studenata, nastavnika, naučnih radnika i administrativnog osoblja i istakli društvenu dimenziju mobilnosti. Osvrnuli su se na mogućnosti za mobilnost koju nude programi Evropske zajednice i ostvareni napredak u ovoj oblasti, tj. u pokretanju Akcionog plana mobilnosti koji je podržalo Vijeće Evrope u Nici 2000.

Promoviranje evropske saradnje na osiguravanju kvaliteta
Ministri su priznali vitalnu ulogu koju sistemi osiguranja kvaliteta igraju u obezbjeđenju standarda visokog kvaliteta i u olakšavanju uporedivosti kvalifikacija širom Evrope. Oni su, također, podržali tješnju saradnju između mreža priznavanja i osiguranja kvaliteta. Istakli su neophodnost tijesne evropske saradnje i uzajamnog povjerenja u nacionalne sisteme osiguranja kvaliteta i njihovo prihvatanje. Dalje su podstakli univerzitete i druge visokoškolske obrazovne institucije da šire primjere najbolje prakse i da izrađuju scenarije za uzajamno prihvatanje mehanizama evaluacije i akreditacije/certificiranja. Ministri su pozvali univerzitete i druge institucije visokoškolskog obrazovanja, nacionalne agencije i Evropsku mrežu za osiguranje kvaliteta u visokoškolskom obrazovanju (ENQA), u saradnji sa odgovarajućim tijelima iz zemalja koje nisu članice ENQA-e, da sarađuju na uspostavljanju zajedničkog referentnog okvira i da šire najbolju praksu.

Promoviranje evropskih dimenzija u visokoškolskom obrazovanju
Da bi se dalje ojačale važne evropske dimenzije visokoškolskog obrazovanja i mogućnosti zapošljavanja diplomiranih studenata, ministri su pozvali sektor visokoškolskog obrazovanja da pojača razvoj modula, kurseva i nastavnih planova i programa na svim nivoima s "evropskim" sadržajem, orijentacijom i organizacijom. Ovo se naročito odnosi na module, kurseve i nastavne planove i programe po akademskim stupnjevima koje u partnerstvu nude institucije iz različitih zemalja i koji vode ka priznavanju zajedničkog akademskog stupnja /diplome/.

ŠTAVIŠE, MINISTRI SU ISTAKLI SLIJEDEĆE TAČKE:

Učenje tokom cijelog života
Učenje tokom cijelog života je suštinski element Evropskog područja visokoškolskog obrazovanja. U budućoj Evropi, sagrađenoj na društvu zasnovanom na znanju i ekonomiji, strategije učenja tokom cijelog života su neophodne da bi se suočili sa izazovima konkurentnosti i upotrebom novih tehnologija i da poboljšamo društvenu koheziju, jednake mogućnosti i kvalitet života.

Institucije visokoškolskog obrazovanja i studenti
Ministri su naglasili da je uključenost univerziteta i drugih institucija visokoškolskog obrazovanja i studenata kao kompetentnih, aktivnih i konstruktivnih partnera u stvaranju i oblikovanju Evropskog područja visokoškolskog obrazovanja potrebna i dobrodošla. Institucije su pokazale značaj koji pridaju stvaranju kompatibilnog i djelotvornog, ali i diversificiranog i prilagodljivog Evropskog područja visokoškolskog obrazovanja. Ministi su, također, istakli da je kvalitet osnovni uvjet za povjerenje, relevantnost, mobilnost, kompatibilnost i atraktivnost u Evropskom području visokoškolskog obrazovanja. Ministri su iznijeli da cijene doprinos razvoju studijskih programa koji kombiniraju akademski kvalitet sa relevantnošću za trajne mogućnosti zapošljavanja i pozvali na trajnu proaktivnu ulogu institucija visokoškolskog obrazovanja.
Ministri su potvrdili da studenti treba da učestvuju u organizaciji i sadržaju obrazovanja na univerzitetima i drugim institucijama visokoškolskog obrazovanja i da na njih utiču. Ministri su ponovo potvrdili i potrebu, koju su pomenuli studenti, da se vodi računa o socijalnoj dimenziji u Bolonjskom procesu.

Promoviranje atraktivnosti Evropskog područja visokoškolskog obrazovanja
Ministri su se složili o značaju jačanja atraktivnosti evropskog visokoškolskog obrazovanja za studente iz Evrope i drugih dijelova svijeta. Razumljivost i uporedivost akademskih stupnjeva evropskog visokoškolskog obrazovanja širom svijeta treba pojačati stvaranjem zajedničkog okvira kvalifikacija, kao i koherentnim osiguravanjem kvaliteta i mehanizmima akreditacije/certifikacije i većim naporima na informacijama.

Ministri su naročito naglasili da kvalitet visokoškolskog obrazovanja i naučnoistraživačkog rada jeste i da bi trebalo da bude važna odrednica evropske međunarodne atraktivnosti i konkurentnosti. Ministri su se složili da je potrebno pokloniti više pažnje prednosti Evropskog područja visokoškolskog obrazovanja sa institucijama i programima različitih profila. Pozvali su na veću saradnju između evropskih zemalja u vezi sa eventualnim implikacijama i perspektivama transnacionalnog obrazovanja.

KONTINUIRANO PRAĆENjE AKTIVNOSTI

Ministri su se obavezali da će nastaviti saradnju zasnovanu na ciljevima iz Bolonjske deklaracije, gradeći na sličnostima i koristeći razlike između kultura, jezika i nacionalnih sistema i potičući sve mogućnosti međuvladine saradnje i tekući dijalog s evropskim univerzitetima i drugim institucijama visokoškolskog obrazovanja i studentskim organizacijama, kao i program Zajednice.

Ministri su pozdravili odluku novih članova da se pridruže Bolonjskom procesu nakon podnesenih zahtjeva ministara koji predstavljaju zemlje za koje su otvoreni programi Evropske zajednice Socrates i Leonardo da Vinci ili Tempus-Cards. Prihvatili su prijave Hrvatske, Kipra i Turske.

Ministri su odlučili da će se slijedeći popratni sastanak održati u drugoj polovini 2003. u Berlinu da bi se osvrnuli na progres i zadate pravce i prioritete za slijedeće faze procesa ka Evropskom području visokoškolskog obrazovanja. Potvrdili su potrebu za strukturom popratnog rada, koja se sastoji od grupe za popratne aktivnosti i grupe za pripreme. Grupu za popratne aktivnosti bi trebalo da činite predstavnici svih potpisnica, nove učesnice i Evropska komisija, a trebalo bi predsjedavati Predsjedništvo EU u tom trenutku. Pripremnu grupu bi trebalo da čine predstavnici zemalja koje su bile domaćini prethodnih ministarskih sastanaka i narednog ministarskog sastanka, dvije države članice EU i dvije države nečlanice EU; ova posljednja četiri predstavnika bira grupa za popratne aktivnosti. Predsjedništvo EU u tom trenutku i Evropska komisija će, također, biti dio grupe za pripreme. Grupom za pripreme će predsjedavati predstavnik zemlje koja će biti domaćin slijedećem ministarskom sastanku.

U popratnom radu potrebno je konsultirati Asocijaciju evropskih univerzitta, Evropsku asocijaciju institucija visokoškolskog obrazovanja (EURASHE), Nacionalne unije studenata u Evropi i Vijeće Evrope.
Da bi se proces dalje pomakao, ministri su podstakli grupu za popratne aktivnosti da organizira seminare kako bi se istražila slijedeća područja: saradnja u vezi sa akreditacijom i osiguranjem kvaliteta, pitanja priznavanja i korištenja kredita u Bolonjskom procesu, razvijanje zajedničkih akademskih stupnjeva, socijalna dimenzija, sa posebnom pažnjom na preprekama mobilnosti i proširenju Bolonjskog procesa, učenju tokom cijelog života i uključenosti studenata.